

Krakov. Razpada na dva oddelka: Čitalniška in telovadna. Čitalniška skrbi bolj za duševno stran dijaških potreb, telovadna pa organizuje telovadbo, skupne izlete in pohode in skrbi sploh za zunanje, bolj materialne stvari. Ta dijaška organizacija je pod vodstvom profesorjev v vsaki gimnaziji zase.

Glasilo omenjene organizacije je gori navedeni list, katerega urejuje Stanisław Koneczny, sin urednika Świata Slowianskega. List izhaja mesečno na eni poli in je urejevan in pisan izključno od srednješolskih dijakov za srednješolske dijake.

Kwartalnik Etnograficzny Lud. — V Lvovu izhaja že 15. leto po štirikrat na leto časnik „Lud“, ki se peča izključno samo z ljudoznanstvom. Omenimo ga, da obrnemo pozornost Slovencev na to pri nas malo obdelavano, toda za probujanje narodnega duha in ustvarjanje narodne kulture velevažno vedo.

0960

Maloruska.

Literaturno-naukovij Vistnik. — Najvažnejši rusinski leposlovni list je: Literaturno-naukovij Vistnik, ki izhaja 12. leto mesečno na 192 straneh. Pri Literaturno-naukovnem Vistniku so sodelovali in sodelujejo najboljši rusinski pisatelji mlajše šole. Preveva ga duh moderne secesije, toda ne skrajnji. Stoji na stališču zahodnoevropejske kulture, je kozmopolitičen, nagiba se k socializmu in radikalizmu. V verskem oziru je indiferenten ali naravnost katoličanom sovražen.

Literaturno-naukovij Vistnik je natančen odsev duha in kulture, ki preveva sedanji rod rusinskega ukrainofilskega razumništva. Kdor se pa želi natančneje seznaniti s rusinskim slovstvom zadnjih časov, naj prebira predvsem letnike Literaturno-naukovnega Vistnika, kajti v njih je nagromadeno neizmerno mnogo materiala.

0960

Naše slike.

Fortuna — boginja sreče (str. 536) je izmed klasičnih kipov starega Rima v vatikanskem muzeju. — O Križni jami (str. 549) smo letos že obširneje pisali. — Nova iznajdba za orkester je takozvani „auxeto-cello“. Na cello je pritrjen zvokovod, ki prenese zračne tresljaje v rog. Na ta način se ohrani značaj cello, a zvok je poln in mogočen. Iznašel je to glasbilo Charles Parsons. Znani cellist van Biene (str. 564) je z uspehom koncertriral v simfoničnem orkestru s tem glasbilo.

Zrakoplovstvo je glavna senzacija letošnjega leta. Priznati moramo, da so dosegli zrakoplovci lepe uspehe. V današnji številki vidijo čitatelji takozvane „aeroplane“, letalne stroje brez balonov. Na raznih tekmah so zrakoplovci pokazali prednosti svojih različnih sistemov. Na Dunaju je letal Bleriot vpricho cesarja in ogromne množice. Poizkus bratov Rennerjev se ni popolnoma posrečil. Sedanji aeroplani seveda nikakor ne morejo dovršiti takih dolgih potovanj, kakor ogromni Zeppelinov balon, a dvignili so se že do 450 m v višino in po pol ure letali z veliko brzino, prosto se kre-tajoč v zraku.

Madam Curie, rojena Marija Skłodowska, Poljakinja, je ena največjih učenjakov na polju fizike in kemije. Skupaj s svojim možem Pierre Curie sta iznašla novo, važno prvino „radium“ in dokazala njegova svojstva s tem, da sta določila njegovo atomno težo in črte v šaru. Za to iznajdbo sta dobila leta 1903. oba skupaj Noblovo nagrado, ki se prizna vsako leto enemu človeku na svetu, ki je storil kaj posebno važnega za človeštvo. Leto pozneje so ustanovili za gospoda Curie posebno stolicu na sorbonski univerzi v Parizu. Ker ga je pa že dne 19. aprila 1906 po nesreči povozil tovorni voz in je umrl, je določil francoski naučni minister njegovo ženo za naslednico na profesorski stolici. Madame Curie je pozneje sama iznašla še drugo prvino, katero je imenovala po svoji domovini „Polonium“. Napisala je več učenih razprav, zlasti važna je „Preiskavanja o radio-aktivnih substancah“. Odkrila je razna svojstva prvin „Helion“ in „Neon“ ter preiskala razne spojine lithija.

LATHAM V SVOJEM ZRAKOPLOVU